

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA

**POROČILO O UPORABI PRISILNIH SREDSTEV IN NAPADIH NA POLICISTE V
LETU 2014**

Ljubljana, februar 2015

UVOD

V Službi generalnega direktorja policije smo pripravili poročilo o uporabi prisilnih sredstev in napadih na policiste v letu 2014. Statistične podatke smo pridobili iz računalniške evidence 9. 2. 2015.

1 UPORABA PRISILNIH SREDSTEV

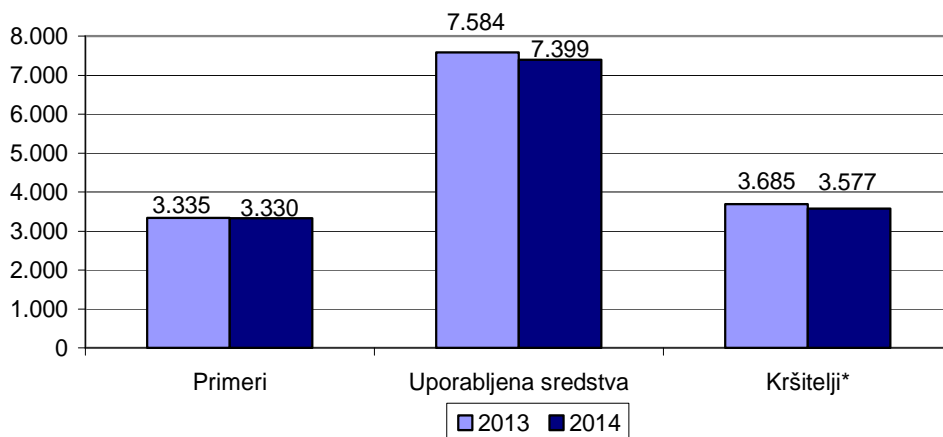
1.1 Obseg in vrste uporabljenih prisilnih sredstev

Leta 2014 so policisti v 3.330 (3.335) primerih zoper 3.577 (3.685) kršiteljev¹ uporabili 7.399 (7.584) prisilnih sredstev.

Število uporabljenih prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom prej² zmanjšalo za 2,4 %, število primerov, ko so policisti uporabili prisilna sredstva, se je zmanjšalo za 0,15 %, število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, pa se je zmanjšalo za 2,9 %.

Vodje enot so ocenili, da je bilo od skupnega števila 7.399, zakonito in strokovno uporabljenih 7.379 prisilnih sredstev, 12 zakonito, vendar nestrokovno, za 8 pa ocena uporabe na dan pridobitve statističnih podatkov še ni bila vnesena. Policisti tako nobenega prisilnega sredstva niso uporabili nezakonito, delež zakonito in strokovno uporabljenih prisilnih sredstev pa znaša 99,7 % (99,7 %).

Uporaba prisilnih sredstev

* Osebe, zoper katere so bila uporabljena prisilna sredstva.

¹ Kršitelji so vse osebe v postopkih.

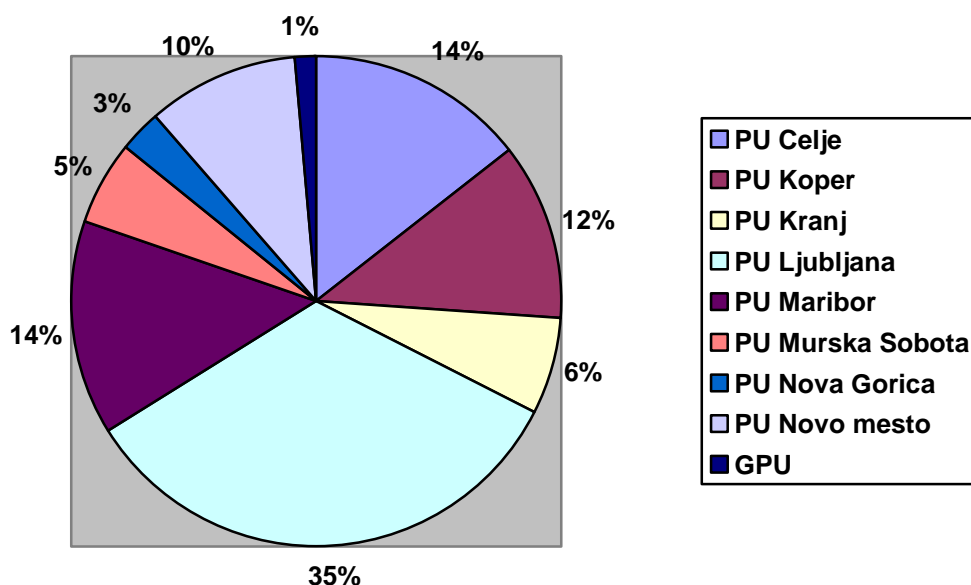
² Uporabljeni podatki za leto 2013 so bili pridobljeni iz računalniške evidence 11. 2. 2014.

Uporaba posameznih vrst prisilnih sredstev po enotah v letu 2014

	SV	TS	PR	PAL	SP	PUV	SO	Skupaj
PU CELJE	408	630	24	-	1	1	-	1.064
PU KOPER	387	468	8	5	2	5	-	875
PU KRANJ	289	180	2	1	1	-	-	473
PU LJUBLJANA	1.233	1.211	26	8	4	3	1	2.486
PU MARIBOR	404	619	13	3	-	-	-	1.039
PU MURSKA SOBOTA	165	212	10	-	16	3	-	406
PU NOVA GORICA	75	143	-	-	-	-	-	218
PU NOVO MESTO	410	313	14	5	-	1	-	743
GPU	52	40	-	2	1	-	-	95
Skupaj	3.423	3.816	97	24	25	13	1	7.399

Legenda: SV - sredstva za vklepanje in vezanje, TS - telesna sila, PR - plinski razpršilec, PAL - palica, PS - plinska in druga sredstva za pasivizacijo, VC - vodni curek, KON - konjenica, PMV - posebna motorna vozila, SP - službeni pes, PUV - sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev, OS - opozorilni strel, SO - strelno orožje

Deleži uporabe prisilnih sredstev po policijskih enotah v letu 2014

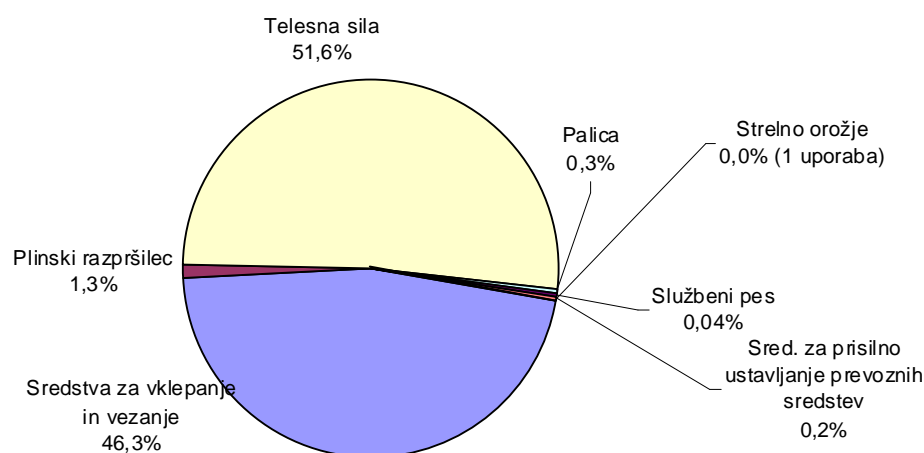

Iz grafa je razvidno, da so leta 2014 največ prisilnih sredstev uporabili policisti PU Ljubljana (35 %) ter PU Celje (15 %) in PU Maribor (15 %), najmanj pa policisti PU Nova Gorica (3 %). Delež uporabe prisilnih sredstev policistov NOE GPU je bil 1 %.

Uporaba prisilnih sredstev

Vrsta prisilnega sredstva	2013	2014
Sredstva za vklepanje in vezanje	3.480	3.423
Telesna sila	3.786	3.816
Plinski razpršilec	229	97
Palica	72	24
Službeni pes	3	25
Sred. za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev	14	13
Strelno orožje	-	1
Skupaj	7.584	7.399

Deleži uporabljenih vrst prisilnih sredstev v letu 2014

Največkrat je bila uporabljena telesna sila ter sredstva za vklepanje in vezanje, uporaba drugih prisilnih sredstev pa je bila manj številna. Od telesne sile so bili največkrat uporabljeni strokovni prijemi – 2.821-krat. Strokovni udarci so bili uporabljeni – 49-krat, strokovni meti – 75-krat, strokovni pritiski – 57-krat, drugi načini uporabe telesne sile pa – 814-krat. Strelno orožje je bilo v letu 2014 uporabljeno enkrat (proti napadalcu, ki je predhodno ustrelil in pri tem usmrtil drugega policista), opozorilni strel pa ni bil izstreljen.

1.2 Uporabljena pooblastila

Policisti so prisilna sredstva najpogosteje uporabili pri pridržanju (3.136-krat), dajanju ukazov (1.592-krat), privedbi (554-krat), začasni omejitvi gibanja (538-krat), asistenci (459-krat), ugotavljanju identitete (211-krat), varnostnem pregledu (132-krat) itn.

1.3 Delovna področja in oblike dela

Največkrat so policisti prisilna sredstva uporabili pri vzpostavljanju javnega reda, in sicer 3.649-krat, 1.694-krat pri preiskovanju kaznivih dejanj, 905-krat pri zagotavljanju varnosti cestnega prometa, pri obravnavanju dogodkov 494-krat, pri spremljanju in izročanju oseb 464-krat, pri mejnih zadevah 158-krat, pri preventivni dejavnosti 21-krat in pri varovanju oseb 12-krat.

Glede na oblike dela so policisti največkrat uporabili prisilna sredstva pri intervenciji (3.499-krat), patroljiranju (1.689-krat), asistenci (490-krat), pri aktivnostih PPE (133-krat), pri drugih oblikah dela pa manjkrat, uporabljena pa so bila predvsem milejša prisilna sredstva.

Uporaba posameznih prisilnih sredstev glede na obliko dela

Vrsta prisilnega sredstva	Aktivnost PPE	Asistenca	Blokada	Dežurstvo	Intervencija	Opazovanje	Patroljiranje	Poostren nadzor	Varnostna - zaključna akcija	Drugo	Skupaj
Sred. za vklepanje in vezanje	49	155	8	15	1.313	39	764	29	126	926	3.424
Telesna sila – strokovni prijemi	50	239	2	14	1.560	46	665	39	25	181	2.821
Telesna sila – strokovni udarci	2	3			29	2	12		1		49
Telesna sila – strokovni meti		2			40	2	21		2	8	75
Telesna sila - strokovni pristiski		1			35	1	10	1	5	4	57
Telesna sila - drugi načini	25	85	4	13	422	7	177	24	4	53	814
Palica	5				11	1	6			1	24
Plinski razpršilec	2	5			67		21			2	97
Plinska in druga sredstva za pasivizacijo											0
Sred. za prisilno ust. prev. sred.			3		1		9				13
Konjenica											0
Vodni curek											0
Služ. pes z nagobč., brez vrvice					4		3				7
Služ. pes brez nagobč., na vrvici											0
Služ. pes z nagobč., na vrvici					17						17
Opozorilni strel											0
Strelno orožje							1				1
Skupaj	133	490	17	42	3.499	98	1.689	93	163	1.175	7.399

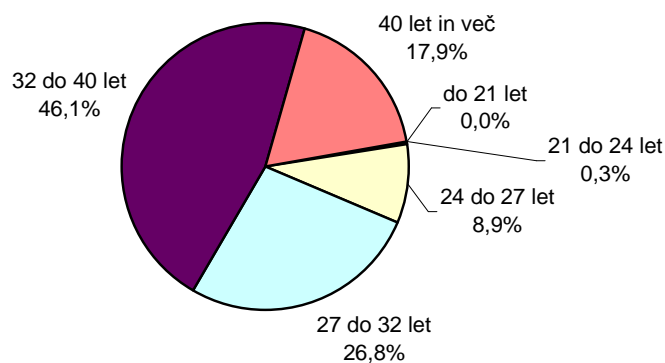
1.4 Starost policistov, ki so uporabili prisilna sredstva

Iz tabele in grafa je razvidno, da je bilo največ policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, starih od 32 do 40 let (43,4%), nato od 27 do 32 let (27,2%) ter od 24 do 27 let (12,6%).

Starost policistov ob uporabi prisilnih sredstev

Starost	2013	2014
do 21 let	0	0
21 do 24 let	68	13
24 do 27 let	654	457
27 do 32 let	1.415	1.372
32 do 40 let	2.260	2.355
40 let in več	810	915
Skupaj	5.207	5.112

Deleži starostnih skupin policistov

2 POSLEDICE UPORABE PRISILNIH SREDSTEV IN NAPADOV

2.1 Poškodbe oseb zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov

Leta 2014 je bilo zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov na policiste poškodovanih 57 (75) kršiteljev in 111 (108) policistov. Poleg tega so bili pri 424 (517) kršiteljih in pri 35 (22) policistih vidni zunanji znaki zaradi uporabe prisilnih sredstev oziroma napadov (praske, odrgnine, druge manjše poškodbe kože)³.

³ V preteklosti so policisti evidentirali tudi sled poškodbe, ki pa je nov klasifikator telesnih poškodb (velja od 1. 2. 1999) ne vsebuje več. Kljub temu policisti (od 1. 10. 2003), zaradi ugotavljanja morebitnega grdega ravnanja in spremljanja posledic, ki nastanejo zaradi uporabe posameznega prisilnega sredstva, opišejo vsako prasko, odrgnino ali drugo manjšo površinsko poškodbo, ki je nastala zaradi uporabe prisilnega sredstva, in sicer kot vidne zunanje znake uporabe prisilnega sredstva.

Posledice napadov pri policistih in uporabi prisilnih sredstev pri kršiteljih

	Število policistov		Število kršiteljev*	
	2013	2014	2013	2014
Vidni zunanji znaki**	22	35	517	424
Lahka telesna poškodba	108	111	75	54
Huda telesna poškodba	-	-	-	3
Skupaj	130	146	592	481

* Osebe, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva.

** Praska, odrgnina ali druga manjša površinska poškodba.

Telesno poškodovanih je bilo 1,59 % (2,03 %) kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, delež vseh posledic (telesne poškodbe in vidni zunanji znaki uporabe prisilnih sredstev) pa je bil 13,45 % (16,06 %). Pri napadih je bilo telesno poškodovanih 2,17 % (2,07 %) policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, delež vseh posledic pa je bil 2,86 % (2,50 %).

Kot sredstva napadov kršiteljev, zaradi katerih so bili policisti, ki so uporabili prisilna sredstva, telesno poškodovani oziroma so utrpeli vidne zunanje znake, so bili najpogostejši odiranje, prijemanje, davljenje (61-krat), udarec z roko (23-krat), udarec z nogo (23-krat), drugo sredstvo (16-krat) itn.

Posledice uporabe posameznih prisilnih sredstev pri kršiteljih

Vrste prisilnih sredstev	Brez posledic	Vidni zunanji znaki	Lahka telesna poškodba	Huda telesna poškodba	smrt	Skupaj	Delež telesnih posledic (v %)
Sredstva za vklepanje in vezanje	3.022	392	9			3.423	0,3
Fizična sila – strokovni prijemi	2.674	99	47	1		2.821	1,7
Fizična sila – strokovni udarci	42	5	2			49	4,1
Fizična sila – strokovni meti	61	9	5			75	6,7
Fizična sila – strokovni pritiski	53	3	1			57	1,8
Fizična sila – drugi načini	787	18	7	2		814	1,1
Palica	18	4	2			24	8,3
Plinski razpršilec	63	32	2			97	2,1
Plinska in druga sredstva za pasivizacijo							
Sred. za pris. ust. prev. sreds.	14					14	0,0
Konjenica							
Vodni curek							
Služ. pes z nagobč., brez vrvice	6	1				7	0,0
Služ. pes z nagobč., na vrvici	17					17	0,0
Služ. pes brez nagobč., na vrvici							
Opozorilni strel							
Strelno orožje				1			
Skupaj	6.757	563	75	4		7.399	1,1

Opomba: Število poškodb pri uporabi posameznih prisilnih sredstev je večje od skupnega števila poškodovanih kršiteljev, ker se pri kršiteljih šteje le končna poškodba.

Največ telesnih poškodb kršiteljev je bilo pri uporabi strokovnih prijemov, pritiskov, udarcev in metov ter drugih oblik fizične sile, saj je bilo teh sredstev tudi največ uporabljenih.

Pri uporabi strokovnih udarcev je bil delež telesnih poškodb (lahka ali huda telesna poškodba) 4,1 % (12,9 %), pri strokovnih metih 6,7 % (10,6 %), pri strokovnih prijemih 1,7 % (1,9 %), pri strokovnih pritiskih 1,7 % (2,9 %), pri uporabi drugih načinov fizične sile 1,1 % (1,5 %) in pri uporabi sredstev za vklepanje in vezanje 0,3 % (0,2 %).

2.2 Posledice uporabe prisilnih sredstev glede na stanje kršiteljev

Stanje kršiteljev in posledice uporabe prisilnih sredstev

Stanje kršiteljev	Brez posledic	Vidni zun. znaki	Lahka tel. pošk.	Huda tel. pošk.	Smrt	Skupaj
Pod vplivom alkohola	1.304	295	38	2		1.639
Pod vplivom prepovedanih drog	170	35	11	1		217
Nepojasnjeno psihično stanje	329	73	10			412
Skupaj	1.803	403	59	3		2.268

Od 3.577 kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, jih je bilo 1.639 pod vplivom alkohola, 217 pod vplivom prepovedanih drog in 412 v nepojasnjem psihičnem stanju (skupaj 63,4 % vseh kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva). Zoper navedene osebe so policisti uporabili 6.073 oziroma kar 82,1 % vseh prisilnih sredstev.

3 NAPADI NA POLICISTE

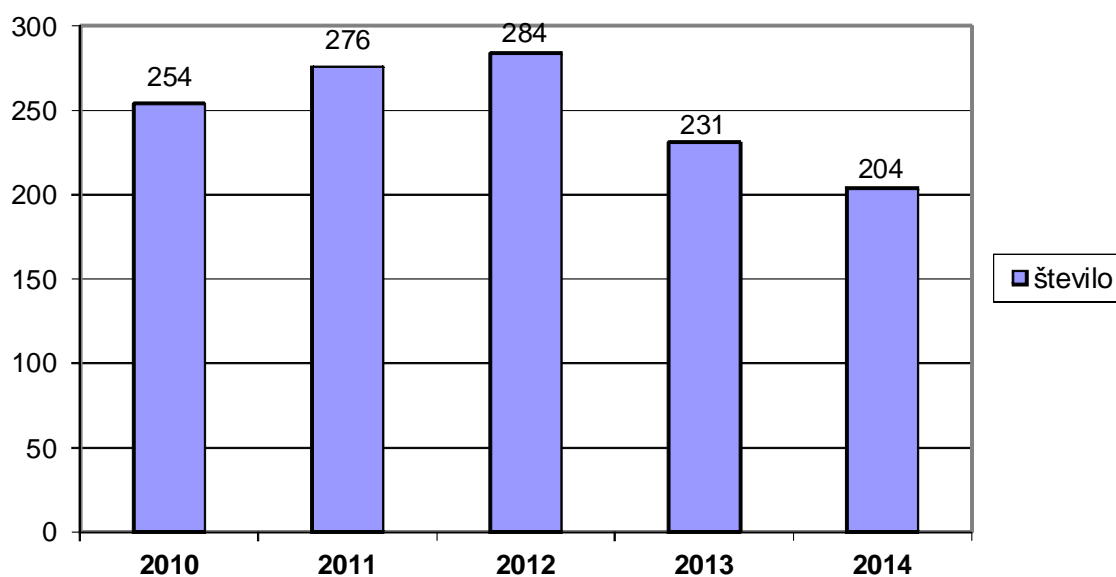
Med napade na policiste so všteta kazniva dejanja po čl. 299, 300, 301 in 302 Kazenskega zakonika RS (KZ-1).

Leta 2014 je bilo 204 (231) napadov na policiste, kar je 27 oziroma 11,7 % manj kot leto prej, pri tem pa je bilo oškodovanih 316 (334) policistov, kar je 18 oziroma 5,4 % manj kot leto prej. Največ napadov na policiste je bilo na območju PU Ljubljana – 66, najmanj pa na območju PU Koper – 6.

Kazniva dejanja napadov na policiste

	2013	2014	Porast/upad (v %)
Število kaznivih dejanj (299, 300, 301 in 302. čl. KZ-1)	231	204	-11,7
Število napadenih policistov	334	316	-5,4

Gibanje števila kaznivih dejanj napadov na policiste v zadnjih petih letih

Policisti so bili največkrat napadeni na cestah, trgih, v stanovanjih, nastanitvenih prostorih z neposredno okolico, na območju prometa, v gostinskih lokalih, na javnih prireditvah, v službenih prostorih policije itn.

Poleg napadov je bilo obravnavanih tudi 65 (61) groženj policistom, od tega največ policistom PU Celje – 14, najmanj pa policistom PU Koper – 2.

Grožnje policistom

Stopnja ogroženosti	Število groženj	
	2013	2014
Nizka	57	58
Srednja	3	7
Visoka	1	-
Skupaj	61	65

4 UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

V primerjavi z letom 2013 je bilo leta 2014 število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, število uporabljenih prisilnih sredstev ter tudi število primerov, v katerih so policisti uporabili prisilna sredstva, manjše. Število uporabljenih prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom prej zmanjšalo za 2,4 %, število primerov, ko so policisti uporabili prisilna sredstva, se je zmanjšalo za 0,15 %, število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, pa se je zmanjšalo za 2,9 %. Dejansko gre za majhen upad in je zato stanje na tem področju primerljivo s stanjem v enakem obdobju lani.

V letu 2014 je prišlo do upada števila uporab pri vseh uporabljenih prisilnih sredstvih, z izjemo uporabe telesne sile in službenega psa. Pri analizi uporabe teh dveh prisilnih sredstev smo ugotovili, da se je uporaba telesne sile rahlo povečala, vendar se je povečala uporaba milejših oblik telesne sile (strokovnih prijemov in pritiskov), upadla pa je uporaba hujših oblik (strokovnih udarcev in metov), kar je pozitivno.

Največji upad glede na leto prej je pri uporabi plinskega razpršilca – z 229 na 97 uporab oziroma za 57,9 % manj ter pri uporabi palice – z 72 na 24 uporab oziroma za 66,7 % manj. Upad števila uporabljenih prisilnih sredstev je med drugim tudi posledica dejstva, da so policisti leto prej prisilna sredstva bolj množično uporabili pri varovanju javnih (športnih) prireditev in protestov na območju celotne Republike Slovenije.

Najpogosteje uporabljena prisilna sredstva so bila telesna sila in sredstva za vklepanje in vezanje, in sicer v 97,9 %, kar kaže, da policisti upoštevajo načelo sorazmernosti oziroma da so pri opravljanju policijskih nalog praviloma uporabili najmilejši prisilni sredstvi. Tudi telesnih poškodb kršiteljev je bilo manj kot leto prej – 57 (75) oziroma za 24 % manj, vendar pa so kršitelji v letu 2014, za razliko od leta prej, pri uporabi prisilnih sredstev utrpeli 3 hude telesne poškodbe.

Iz statističnih podatkov je tudi razvidno, da je bilo od 3.577 kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, 1.639 pod vplivom alkohola, 217 pod vplivom prepovedanih drog in 412 v nepojasnjem psihičnem stanju (skupaj 63,4 % vseh kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva). Zoper navedene osebe so policisti uporabili 6.073 oziroma kar 82,1 % vseh prisilnih sredstev. Obvladovanje takih kršiteljev je za policiste še zahtevnejše, več pa je tudi možnosti za nastanek posledic. Policisti so na splošno prisilna sredstva uporabili zakonito in strokovno v 99,7 %, kar kaže na visoko raven strokovne usposobljenosti policistov na tem področju.

Leta 2014 je bilo 204 (231) kaznivih dejanj napadov na policiste, kar je 27 oziroma 11,7 % manj kot leto prej, pri tem pa je bilo oškodovanih 316 (334) policistov, kar je 18 oziroma 5,4 % manj kot leto prej. Največ napadov na policiste je bilo na območju PU Ljubljana – 66, najmanj pa na območju PU Koper – 6.

Kljub temu, da je število napadov na policiste v letu 2014 najmanjše v zadnjih petih letih, kar sicer kaže na rahlo izboljšanje stanja na tem področju, so zaskrbljujoče vse bolj agresivne oblike napadov na policiste. Tako je v letu 2014 prišlo tudi do napada na policista s strelnim orožjem, pri čemer je policist izgubil življenje. Zaradi tega smo lani (neposredno po napadu na policista) ponovno opozorili vse PU in NOE GPU na skrajno previdnost in maksimalno samozaščitno obnašanje pri izvajanju policijskih postopkov, kjer prihaja do napadov na policiste.

Z analizo uporabe prisilnih sredstev v letu 2014 smo ugotovili tudi, da so policisti prisilna sredstva uporabili v povprečju na 57 obravnavanih kaznivih ravnanj⁴. Najredkeje so prisilna sredstva uporabili

⁴ Zajeti so postopki oziroma obravnavanja kršitev ZJRM in drugih predpisov o javnem redu, ZPrCP in drugih predpisov s področja cestnega prometa, Ztuj in ZNDM ter obravnavanja preiskanih kaznivih dejanj, ne pa tudi drugi postopki pri katerih ravno tako pogosto pride do uporabe prisilnih sredstev (npr. privedba na podlagi odredbe pristojnega organa, ugotavljanje identitete ipd.).

policisti PU Murska Sobota (na 85 kaznivih ravnanj), najpogosteje pa policisti PU Koper (na 37 kaznivih ravnanj). Navedeno kaže na dejstvo, da policisti v veliki večini primerov policijsko nalogo izvedejo z milejšimi ukrepi in prisilna sredstva uporabijo le takrat, ko naloge na drug način ne morejo uspešno opraviti.

Pri uporabi prisilnih sredstev prihaja do hudih posegov v človekove pravice oseb v policijskih postopkih, pri napadih na policiste pa do hudih kršitev človekovih pravic policistov. Tveganje za nastanek telesnih poškodb ali drugih neželenih posledic je pri uporabi prisilnih sredstev in napadih na policiste povečano, to tveganje pa se še povečuje, ko policisti izvajajo postopke z osebami, ki so pod vplivom alkohola, prepovedanih drog ali so v nepojasnjem psihičnem stanju.

V SGGP GPU bomo tudi v prihodnje sproti spremljali in nadzirali dogajanje na tem področju ter si ves čas prizadevali za konstantno izboljšanje stanja. Ključno za izboljšanje zakonitosti in strokovnosti uporabe prisilnih sredstev je kakovostno izpopolnjevanje in usposabljanje za izvajanje pooblastil s praktičnim postopkom s samoobrambo, zato si bomo tudi v prihodnje prizadevali za izboljšanje tovrstnega izpopolnjevanja in usposabljanja. Pri usposabljanju inštruktorjev PPSA bomo dali poudarek na sodobnih spoznanjih tujih policij na tem področju ter novih tehnikah odvratanja napadov na policiste in obvladovanja upiranja oseb v policijskih postopkih (npr. tehnike preprečevanja odvzema strelnega orožja policistu) in zagotovili, da inštruktorji nova znanja čim bolj kakovostno prenesejo na policiste.